

(p)okreće. To je trenutno najdalji doseg teorijskih disciplina suvremene filozofije.

Mjesto mogućem većem prigovoru ipak nalazimo u odveć radikaliziranoj tezi o potpunom institucionalnom zaposjedanju subjekata bitnom uskratom slobodnoga mišljenja. Obrazovni sustav doista je organiziran prenošenjem sigurnih znanja i većina učenika biva savršeno interpelirana. No, kako nas uči Gramsci, gdje ima hegemonije, uvijek ima i protuhegemonije, dijela nezaposjednutog jednostranom podčinjenju. Jednostavno rečeno, uvijek ima onih koji misle svojom glavom, inače nikakve promjene u znanosti ne bi bilo, a vidimo da je ima (i ova knjiga na koncu ima takvu funkciju!). Također, Bourdieuova fantastična analiza školstva nije poznavala da-

našnje komunikacijske mogućnosti. U nepreglednosti informacija koje se nalaze na internetu svakako se može naići i na subverzivne ideje – naše društvo, srećom, još ne cenzurira mrežnu galaksiju – te neortodoksne mislioe. Tvrtko Vuković svakako je jedan od njih i njegova posljednja studija izuzetno je vrijedan doprinos suvremenom proučavanju književnosti. Nadamo se samo da će praktičari u svojim prenatrpanim satnicama pronaći vremena za pažljivo iščitavanje teksta. Trebali bi jer knjiga u svojoj krajnjoj konzekvenci zagovara reformu obrazovanja odozdo, iznutra, iz same razredne situacije.

Ako Cesarić nije dovoljno važan, bolje školstvo sasvim sigurno jest.

STOGODIŠNJICA HLAPIĆA

(Međunarodna znanstvena konferencija *Od čudnovatog do čudesnog: 100 godina Čudnovatih zгода šegrt Hlapića*, Zagreb – Slavonski Brod, 17. – 20. travnja 2013.)

Sanja Lovrić

(Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Podružnica Petrinja)

Međunarodna znanstvena konferencija *Od čudnovatog do čudesnog: 100 godina Čudnovatih zгода šegrt Hlapića* središnji je projekt Hrvatske udruge istraživača dječje književnosti (HIDK) kojim je u sklopu projekta *Hlapić 2013.* obilježena stogodišnjica najpoznatijeg i najprevođenijeg hrvatskog dječjeg romana.

Shvativši važnost ove obljetnice, u organizaciju konferencije su se uključili kao suorganizatori Hrvatska akademija znanosti i

umjetnosti, Grad Slavonski Brod, Ogranak Matice hrvatske Slavonski Brod, Društvo hrvatskih književnika i Agencija za odgoj i obrazovanje. Posebno priznanje inicijativi dao je predsjednik Republike Hrvatske, prof. dr. Ivo Josipović, koji je bio pokrovitelj Konferencije.

Spomenute institucije okupile su se kako bi odale počast liku i djelu Ivane Brlić-Mažuranić i to na jedinstven način – znanstvenom konferencijom posvećenom samo

jednom njezinom književnom djelu. Zajednički cilj bio je, kako je istaknuo Predsjednik u svome pismu, osigurati liku šegrta Hlapića zbog njegovih neprolaznih vrijednosti nezaobilazno mjesto u hrvatskoj, ali i svjetskoj dječjoj književnosti:

Ovaj je roman zaslužio još istaknutije mjesto u svijetu europske dječje književnosti zbog svojih univerzalnih poruka kojima promiče mudrost, hrabrost i skromnost. Iako se danas djeci nude neki novi junaci, ponešto drugačiji, Hlapićev lik, lišen svake agresivnosti najljepši je uvod u svijet dječje književnosti kroz koju djeca usvajaju prva znanja o svijetu oko njih.

Konferencija je okupila zavidan broj hrvatskih i međunarodnih znanstvenika. Zadovoljstvo održanom konferencijom iskazuje i prof. dr. Berislav Majhut, predsjednik Hrvatske udruge istraživača dječje književnosti, inicijator i koordinator Konferencije, koji je posebno zahvalan dr. sc. Jasni Ažman na pomoći i velikom trudu uloženom da se sudionici u Slavonskome Brodu ugoste na originalan način, u duhu Ivanina vremena.

Konferencija se održavala od 17. do 20. travnja 2013. na dvije lokacije. Prvo je 17. travnja 2013. u Zagrebu u atriju Palače Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti svečano najavljena Konferencija. U sklopu te najave kraćim izlaganjima obratili su se predsjednik Akademije Zvonko Kusić, tajnik Razreda za književnost HAZU Ante Stamać, predsjednik Društva hrvatskih književnika Božidar Petrač, članovi obitelji Ivane Brlić-Mažuranić Matilda Ružić i Teodor Mažuranić te skrbitelj Spomeničke knjižnice i zbirke Mažuranić-Brlić-Ružić Theodor de Canziani Jakšić. Potom su plenarna izlaganja održali akademik Dubravko Jelčić i prof. dr. Hans-Heino Ewers, ravnatelj Instituta za istraživanje dječje knji-

ževnosti u Frankfurtu na Majni. Akademik Jelčić govorio je o Matoševoj ocjeni *Šegrta Hlapića* dok je profesor Ewers uklopio *Šegrta Hlapića* u intelektualni kontekst književne Europe prepoznavši ga unutar realističkog tipa dječje književnosti kao autonomni dječji lik koji svoju čitateljsku publiku dovodi u pripovjedni svijet usklađen s njihovim načinom mišljenja. Na kraju su studenti četvrte godine glume na zagrebačkoj Akademiji dramskih umjetnosti pod umjetničkim vodstvom izv. prof. Borisa Svrtana izveli recital o obiteljskim i društvenim prilikama života Ivane Brlić-Mažuranić u 1912. godini, tj. u godini nastanka *Čudnovatih zgoda šegrta Hlapića*.

Sljedeći je dan 18. travnja 2013. Konferencija nastavila s radom u Slavonskome Brodu.

Sveukupno šezdeset i sedam prijavljenih izlaganja i osamdesetak izlagača zahtijevalo je organizaciju paralelnih sesija kako bi se Konferencija održala u predviđena dva dana. Okvirni plan predviđao je po jedno plenarno izlaganje svakoga dana na kojega se dalje nastavljao rad u paralelnim sesijama. Glazbena škola Slavonski Brod bila je blagonakloni domaćin u čijim su ambijentima sudionici mogli uživati u ležernoj i poticajnoj akademskoj atmosferi.

Nakon toplih riječi dobrodošlice domaćina grada Slavonskoga Broda, zamjenika gradonačelnika Zorana Ivanovića, predsjednika Ogranka Matice hrvatske u Slavonskom Brodu mr. sc. Ive Medveda te predsjednika Hrvatske udruge istraživača dječje književnosti prof. dr. Berislava Majhuta, započeo je radni dio Konferencije. Plenarni je izlagač bio prof. dr. Vinko Brešić s temom *Od teksta do konteksta: kritičko čitanje djela Ivane Brlić-Mažuranić*. Autor je pružio pregled dosadašnjih nastojanja da se objave sabrana djela Ivane Brlić-Mažuranić, a potom je iznio iskustva vlastitoga uredničkog

rada na projektu kritičkog izdanja *Sabranih djela Ivane Brlić-Mažuranić*. Zaključivši kako su filološka pitanja i u ovome slučaju neodvojiva od pitanja interpretacije te da nema jasne granice između filologije i hermeneutike, autor je istaknuo kako i u tehnološko-kulturološkim bitno izmijenjenim okolnostima moderna filologija mora sačuvati svoj primarni cilj, a to je integritet rukopisa.

Već su prve paralelne sesije pokazale polemički potencijal problema koji se prelamaju na *Šegrta Hlapiću*. Naime, na sesiji posvećenoj liku šegrta Hlapića u medijima razvila se diskusija o budućnosti Hlapića. Ma koliko negodovali protiv dominacije crtanog lika miša u svijesti suvremene dječje publike, ta je prisutnost medijskog lika šegrta Hlapića činjenica i društveni fenomen koji je znanstveno vrlo zanimljiv.

Istoga je dana održana promocija četvrte knjige kritičkog izdanja *Sabranih djela Ivane Brlić-Mažuranić: Članci i zapisi urednika V. Brešića i priređivačice doc. dr. Marine Protrke*. Tom je knjigom zaokruženo objavljivanje svih radova književnice koji su već bili objavljeni za njezina života, no ovaj put u kritičkoj redakciji, tj. u takvom izdanju koje je, prema Brešićevim riječima, “ono najviše, a ujedno i ono najmanje što se može učiniti za jednog književnika”. Na predstavljanju knjige istaknuto je kako su filolozi napokon dobili čvrsto tlo na koje se mogu početi polagati solidni temelji budućih istraživanja. Profesor Brešić je kao još jedan važan dobitak rada na projektu istaknuo stvaranje grupe mladih stručnjaka koji će svoje iskustvo rada na kritičkom izdanju moći iskoristiti u daljnjem filološkom radu, na opusima nekih drugih pisaca.

Popodnevni rad je nastavljen s dvije velike teme: *Šegrta Hlapić* i njegove adaptacije u različitim medijima te *Hlapić* u optici feminističke kritike.

Sljedeći dan, 19. travnja, rad Konferencije započeo je plenarnim izlaganjem prof. dr. Bettine Kümmerling-Meibauer: *Childhood and Modernist Art* kojim je autorica auditorij uvela u širi krug tema oko šegrta Hlapića i književnog djela Ivane Brlić-Mažuranić. U nadahnutom izlaganju Kümmerling-Meibauer je izložila narav odnosa koji postoje između promijenjenog shvaćanja djetinjstva na početku dvadesetog stoljeća i suvremene moderne umjetnosti te je otvorila temu avangardnih knjiga za djecu u 20-im i 30-im godinama u europskim zemljama.

Paralelne sesije ponudile su blokove izlaganja na engleskom o mjestu Ivane Brlić-Mažuranić i *Šegrta Hlapića* u kontekstu nacionalne i drugih književnosti, o drugim pripovjednim djelima Ivane Brlić-Mažuranić, o metodičkim aspektima *Šegrta Hlapića*, o *Šegrta Hlapiću* u kontekstu šire društvene i književno povijesne slike vremena s početka 20. stoljeća te o zanimljivim jezičnim analizama *Šegrta Hlapića*.

Posljednji dan Konferencije, 20. travnja, bio je posvećen razgledanju biblioteke Arhiva Brlić u kući Zdenke Benčević, potom i zaštićenog fonda samostanske Franjevačke biblioteke, a na odlasku sudionici skupa obišli su i ljetnikovac Brlićevac u Brodskom vinogorju.

Na svakoj su Konferenciji, naravno, najvažnija izlaganja. Pojedinačno gledano, svako je izlaganje fokusirano na uske segmente unutar veće tematske cjeline te zbog toga posjeduje specifičnu težinu. No, uklopljena u kontekst drugih izlaganja u kojem zauzima dinamične odnose potvrđivanja i suprotstavljanja, ona omogućuju sasvim novo i drugačije osvjetljavanje predmeta u žarištu znanstvenoga interesa. Gotovo jednake važnosti su i diskusije izloženih radova – ona neponovljiva živa akademska razmjena mišljenja koja postoji samo na konferencijama.

No, procjena zadovoljstva završenim projektom uvijek je vezana uz očekivanja i viziju projekta kakav je zamišljen u samome početku. Ideja Konferencije datira s kraja 2010. godine kada se – svjesni skore 2013. i navršavanja stote godišnjice od prvoga objavljivanja *Čudnovatih zgoda šegrta Hlapića* – u Hrvatskoj udruzi istraživača dječje književnosti počinju voditi prvi razgovori o koncepciji i simbolici te važne obljetnice. Prva namjera bila je podići svijest o značaju ovoga jedinstvenoga djela u hrvatskoj književnosti i kulturi uopće. Naime, vrlo je malo nacionalnih književnosti koje imaju takvo remek-djelo namijenjeno čitateljima od šeste do osme godine, dakle, na samome ulasku u svijet književnosti. Ideja obilježavanja obljetnice na kraju je prerasla u nešto mnogo veće: u razgovorima s predstavnicima brojnih institucija, knjižnica, muzeja, škola, vrtića itd. naišlo se na sjajan odjek jer je *Šegrt Hlapić*, tijekom sto godina svoga života u književnosti, ali i izvan njenih granica, postao svojevrsni kulturni fenomen. Cjelogodišnja manifestacija nazvana *Hlapić 2013.* svojim je opsegom nadmašila sva očekivanja i pokazala koliko su predodžba i sjećanje na *Šegrta Hlapića* snažno prisutni u svijesti svakoga od nas.

Međunarodna znanstvena konferencija zamišljena je dijelom i kao eksperiment. Za temu jedne konferencije, posve neuobičajeno, odabran je tek jedan naslov, jedno književno djelo i to djelo dječje književnosti. Dakle, ne slavna autorica Ivana Brlić-Mažuranić niti njezin opus ili dio opusa. Tek jedan njezin roman opsegom ne većim od sto stranica. I u tome se, prema broju prijavljenih izlaganja, očito uspjelo. Time je potvrđena početna teza kako je *Šegrt Hlapić* djelo koje se već odavno prelilo pre-

ko vlastitih okvira. Značajan ne samo u okvirima povijesti hrvatske dječje književnosti, već i unutar drugih umjetnosti putem brojnih adaptacija i svoje opće kulturne prisutnosti, *Hlapić* je generirao vlastito kulturno biće.

Još jednom *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* pokazale su koliko su čudesne iznenadivši i same organizatore i pruživši daleko više od očekivanog. Sveukupno gledano nakon Konferencije moguće je izvesti nekoliko zaključaka:

1) *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* jedinstveno je djelo hrvatske dječje književnosti čiji stogodišnji život pruža jedinstvenu građu za znanstvena istraživanja.

2) Kako je teorijsko istraživanje dječje književnosti u Hrvatskoj relativno novo područje, to se znanstveno bavljenje *Šegrtom Hlapićem*, prema općem sudu jednom od najvažnijih djela hrvatske dječje književnosti, mora odraziti na proučavanje cjeline hrvatske dječje književnosti.

3) Na Konferenciji je bila očita želja da se revalorizira uobičajena stereotipna slika *Šegrta Hlapića* u povijesti hrvatske dječje književnosti. Zbog važnosti književnog mjesta *Šegrta Hlapića* moguće je u tom slučaju očekivati pomake i u drugim područjima hrvatske dječje književnosti.

4) Znanstveno poniranje u već uznapredovala istraživanja o *Šegrtu Hlapiću* (u svakom slučaju mnogo dublja nego u većini drugih područja hrvatske dječje književnosti) generira nova okupljanja većeg broja znanstvenika nego bilo koja druga tema hrvatske dječje književnosti. Tim izoštavanjem metodoloških aparata, profinjavanjem istraživačkih metoda i rezultata na kraju je na dobitku cijelo područje istraživanja dječje književnosti.